

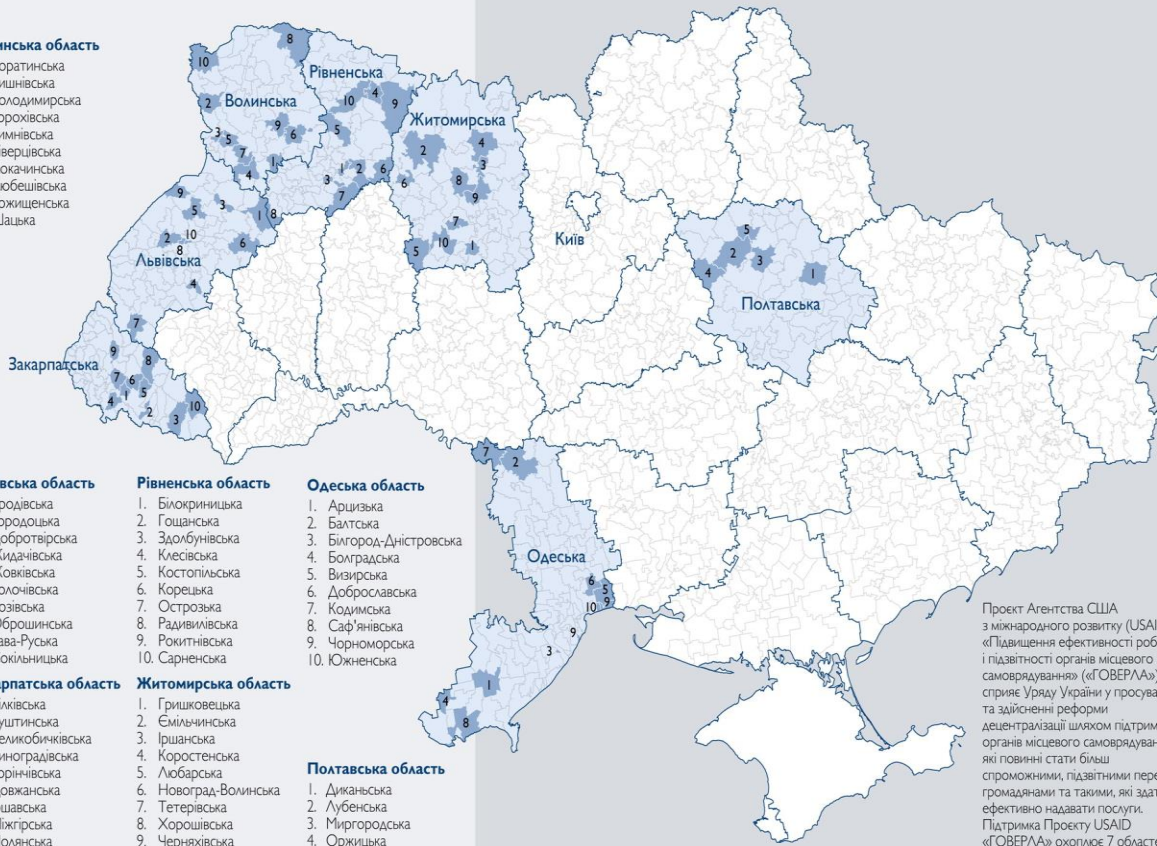
РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ НЕУРЯДОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ЩОДО ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ЗАЛУЧЕННЯ ТА УЧАСТІ ДО ПРОЦЕСІВ ПРИЙНЯТТЯ ВЛАДНИХ РІШЕНЬ

ПІДГОТОВЛЕНО В РАМКАХ ПРОЄКТУ «ДОСЛІДЖЕННЯ УЧАСТІ ГРОМАДЬСКОСТІ
У ПРОЦЕСАХ ПРИЙНЯТТЯ ВЛАДНИХ РІШЕНЬ У ПАРТНЕРСЬКИХ ГРОМАДАХ
ПРОЄКТУ USAID «ГОВЕРЛА»

КОМПЛЕКСНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОВЕДЕНО У 65 ГРОМАДАХ – ПАРТНЕРКАХ ПРОЄКТУ USAID «ГОВЕРЛА» В НАСТУПНИХ ОБЛАСТЯХ

Волинська область

1. Боратинська
2. Вишнівська
3. Володимирська
4. Горохівська
5. Зимнівська
6. Ківерцівська
7. Локачинська
8. Любешівська
9. Рожищенська
10. Шацька

Львівська область

1. Бродівська
2. Городоцька
3. Добrotвірська
4. Жиданівська
5. Жовківська
6. Золочівська
7. Козівська
8. Оброшинська
9. Рава-Руська
10. Сокильницька

Рівненська область

1. Білокриницька
2. Гошанська
3. Здолбунівська
4. Клевська
5. Костопільська
6. Корещівська
7. Острозька
8. Радивилівська
9. Рокитнівська
10. Сарненська

Одеська область

1. Арцизька
2. Балтська
3. Білгород-Дністровська
4. Болградська
5. Візирська
6. Доброславська
7. Кодимська
8. Саф'янівська
9. Чорноморська
10. Южненська

Закарпатська область

1. Білівська
2. Буштинська
3. Великобичківська
4. Виноградівська
5. Горинівська
6. Довжанська
7. Іршавська
8. Міжгірська
9. Полянська
10. Ясінянська

Житомирська область

1. Гришковецька
2. Смілянська
3. Іршанська
4. Коростенська
5. Любарська
6. Новоград-Волинська
7. Тетерівська
8. Хоролівська
9. Черняхівська
10. Чуднівська

Полтавська область

1. Диканська
2. Лубенська
3. Миргородська
4. Оржівська
5. Сенчанська

Проєкт Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) «Підвищення ефективності роботи і підзвітності органів місцевого самоврядування» («ГОВЕРЛА») сприяє Уряду України у просуванні та здійсненні реформи децентралізації шляхом підтримки органів місцевого самоврядування, які повинні стати більш спроможними, підзвітними перед громадянами та такими, які здатні ефективно надавати послуги. Підтримка Проєкту USAID «ГОВЕРЛА» охоплює 7 областей та 65 громад.

1. Полтавській
2. Житомирській
3. Рівненській
4. Волинській
5. Львівській
6. Закарпатській
7. Одеській

— МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ

- аналіз відкритих інформаційних ресурсів (офіційного сайту, сторінки у соціальній мережі Facebook, пошук за ключовими словами/словосполучення за використанням пошукових систем, підготовка аналітичних таблиць за результатами аналізу відкритих інформаційних ресурсів.);
- направлення запитів на доступ до публічної інформації (інформаційних запитів) та аналіз отриманих відповідей;
- проведення фокус-групових досліджень та обробка отриманих результатів під час відвідин 65 цільових громад – партнерок Проєкту USAID «ГОВЕРЛА»

— РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ НЕУРЯДОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ:

РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ НЕУРЯДОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

1. Дослідити та оцінити реальний стан в громаді щодо можливості залучення та участі у процесах прийняття владних рішень на формуванні місцевої політики, а саме:

1.1. перевірити чи утворений (утворені) при органі місцевого самоврядування (ОМС) консультативно-дорадчі органи (орган).

Як дізнатися чи у вашій громаді є КДО?

1. Ця інформація є публічною та відкритою, а отже спосіб №1 - перевірити інформацію на офіційних ресурсах ОМС/ громади - сайті, групах у соціальних мережах, а також на інформаційних стендах ОМС.
2. Спосіб №2 – звернутися з питанням на особистому прийомі у представника ОМС або через форму «питання/відповіді» на офіційному сайті ОМС (якщо така форма наявна на сайті);
3. Звернутися до ОМС зі зверненням або із запитом щодо доступу до публічної інформації щодо факту наявності існуючого (існуючих) КДО в громаді та надання інформації про них.

Обираючи між такими інструментами як особисте звернення та запит на доступ до публічної інформації (інформаційний запит) рекомендуємо обрати останній та звертатися до представників органів влади у порядку, визначеному Законом України «Про доступ до публічної інформації», оскільки в цьому випадку загальний строк для надання відповіді на ваш запит представником ОМС складатиме 5 робочих днів з дати отримання, а у випадку просто звернення загальний строк надання відповіді становить 30 днів.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ НЕУРЯДОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

1.2. дізнатися чи має ОМС/група план/стратегію/концепцію щодо залучення мешканців громади до процесів прийняття рішень (для того щоб отримати цю інформацію використовуйте один із способів зазначених у пункті 1.1.)

1.3. промоніторити ситуацію щодо потенційних партнерів та союзників у громаді (громадські об'єднання, небайдужі та активні мешканці громади).

2. Займати активну позицію та не боятися діяти, а саме:

2.1. звертатися до ОМС з ініціативою щодо створення КДО у випадку, якщо КДО не утворені або утворені КДО є вузькопрофільними та/або пропозицією щодо запровадження позиції радника (консультанта) з окремих питань.

Наприклад, ви є активним мешканцем громади, пенсіонером – ВПО та вважаєте, що в громаді необхідно «чути голос ВПО», бо наразі потреби цієї групи не враховані при формуванні місцевої політики. В громаді утворений КДО – Молодіжна рада. Ви не можете долучитися до роботи цього КДО через віковий ценз, який передбачено у Положенні про Молодіжну раду. В цьому випадку доцільно ініціювати питання про створення окремого КДО, який представлятиме ВПО та до складу якого ввійдуть ВПО. Наприклад, Раду ВПО громади. Або радника щодо питань ВПО.

Або ви – громадська організація, яка захищає права осіб з інвалідністю. В громаді відбувається поступове відновлення об'єктів інфраструктури, проте не враховуються потреби осіб з інвалідністю щодо забезпечення безбар'єрності та/або існує глибинне не розуміння потреб цієї групи населення. Доцільно ініціювання КДО або посади радника, який буде адвокатувати проблемні для осіб з інвалідністю питання під час відновлення.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ НЕУРЯДОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

2.2. долучатися до роботи діючих КДО та/або делегувати до їх складу власних представників;

Яким чином долучитися до роботи діючих КДО?

Як правило, ця інформація міститься у спеціалізованих документах – Положенні та Регламенті КДО(для того щоб отримати ці документи використовуйте один із способів зазначених у пункті 1.1.)

Як правило, для того, щоб долучитися до роботи діючих КДО достатньо заяви (від фізичної особи – особисто, від юридичної – щодо делегування члена). Проте, можуть бути визначені і додаткові документи(наприклад, резюме, мотиваційний лист, тощо).

Інколи Положенням та Регламентом може бути встановлено, що склад КДО оновлюється лише після завершення повноважень попереднього складу (тобто залучення нових учасників не передбачено).

У такому випадку необхідно подавати заяву при формуванні нового складу.

Інформацію про формування нового складу КДО можна отримати на офіційному сайті ОМС/громади та/або направивши запит до доступ до публічної інформації.

2.3. Війна та воєнний стан в країні – це не перешкода та не привід відкладати питання залучення та участі мешканців громади до процесів прийняття владних рішень та формуванні місцевої політики.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ НЕУРЯДОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

3. Необхідно постійно підвищувати рівень обізнаності щодо можливостей впливу на органи місцевого самоврядування, зокрема шляхом ознайомлення з нормами чинного законодавства, особливо програмних документів, ухвалених на державному рівні, а саме:

- Національної стратегії зі створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року;
- Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021-2026 роки;
- Стратегії державної політики щодо внутрішнього переміщення на період до 2025 року;
- Державної стратегії забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2030 року.

4. Необхідно детально ознайомлюватися з механізмами (способами) участі у процесах прийняття владних рішень та формуванні місцевої політики в громаді.

В Україні існує значна кількість механізмів громадянської участі, передбачених нормативно-правовими документами різних рівнів. Ці механізми відрізняються між собою за способом залучення, обов'язковістю застосування, деталізованістю і визначеністю процедури здійснення, ефективністю, частотою, зручністю і простотою використання.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ НЕУРЯДОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

ФОРМИ ГРОМАДСЬКОЇ УЧАСТІ У МІСЦЕВОМУ САМОВРЯДУВАННІ

участь в управлінні
місцевим бюджетом

місцеві
ініціативи

представленість у
консультативно –
дорадчих органах (КДО)

органи
самоорганізації
населення

збори за місцем
проживання

звернення
громадян

громадській
обговорення

консультації з
громадськістю

громадська
експертиза

громадські слухання

місцевий референдум

громадські ініціативи

створення петицій

дострокове припинення
повноважень голови
громади

доручення депутату
та його відкликання

РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ НЕУРЯДОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Знання – це сила!

Для того, щоб використовувати в своїй діяльності зазначені механізми та контактувати з представниками ОМС професійно та предметно варто розібратися, що собою являє той чи інший інструмент, чим вони подібні, чим відрізняються, як вірно їх застосовувати в тому або іншому випадку.

Якщо ви представник громадського об'єднання, що діє на території громади доцільно також звернутися до представників ОМС, щодо спільної розробки та проведення інформаційної кампанії щодо роз'яснення мешканцям громади механізмів (способів) участі у процесах прийняття владних рішень та формуванні місцевої політики.

Підготовлені матеріали інформаційної кампанії у такому випадку розміщує на власних інформаційних площадках і ОМС, і ваше громадське об'єднання. Такий підхід сприятиме збільшенню загальної цільової аудиторії інформаційної кампанії (тобто, більша кількість мешканців громади отримає знання та корисну інформацію).

Окрім того, Ви налагоджуєте співпрацю та партнерство з ОМС, демонструєте готовність долучатися до спільної діяльності, долати разом існуючі виклики.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ НЕУРЯДОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Необхідно організувати проведення різноманітних просвітницьких (правоосвітніх) заходів щодо способів залучення/участі до процесів прийняття владних рішень та формуванні місцевої політики для всіх мешканців громади, в тому числі і для осіб з інвалідністю, жінок, ВПО.

Це можуть бути як офлайн, так і онлайн заходи.

Наприклад, проведення освітніх та правоосвітніх заходів, а саме: навчань, тренінгів, семінарів, конференцій, фестивалів, проведення тижня чи місяця інформування про можливості (способи) бути залученим до процесів прийняття рішень, проведення інформаційних кампаній щодо широкого кола питань.

На таких заходах має бути чітке, просте та детальне роз'яснення суті існуючих механізмів, роз'яснення умов застосування, механізму врахування такого залучення.

Також необхідно приділяти час питанню спростування хибних уявлень («міфів») про механізми залучення та участі.

Говоріть максимально простою та зрозумілою мовою.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ НЕУРЯДОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

5. Пошук «союзників» це важливо.

Окрім того, що варто налагоджувати партнерські стосунки з ОМС, варто пам'ятати і про необхідність працювати і з мешканцями громади.

Необхідно скласти перелік осіб та об'єднань, що займають активну позицію в громаді або потенційно зацікавлені долучитися до процесів прийняття рішень та формування місцевої політики.

Адже це список ваших потенційних партнерів для адвокації змін до яких можна звернутися за консультацією або пропозицією діяльності.

Варто комунікувати з активними мешканцями громади, інформувати їх про діяльність вашого громадського об'єднання, залучати мешканців до активностей та заходів організації, проводити правоосвітницьку та роз'яснювальну роботу з населенням.

Якщо Ви активний мешканець громади, то долучіться до діяльності громадського об'єднання, яке працює в громаді, сформуєте ініціативну групу серед однодумців, утворіть власне громадське об'єднання тощо.

6. Необхідно створювати власні інформаційні сайти, сторінки в соціальних мережах, телеграм-канали, тощо по висвітленню своєї діяльності та надання альтернативної інформації щодо основних процесів, які відбуваються в громаді. Пересвідчитися, що інформація викладається у доступному форматі.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ НЕУРЯДОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Для чого соціальні мережі громадському активісту або громадському об'єднанню?

Саме соціальні мережі виступають тим містком, що дозволяє тримати контакт зі своєю аудиторією, завчасно інформувати та використовувати платформи як портфоліо громадської активності.

- PR, інформування про діяльність;
- публічна звітність (витрачені кошти, надана допомога, звіт щодо діяльності);
- поширення важливої інформації (практичні поради, проведення інформаційних кампаній, створення дорожніх карт, розповсюдження актуальної інформації тощо)
- збір лояльної аудиторії;
- збір людських ресурсів (волонтери, pro bono)
- нетворкінг і створення коаліцій;
- пропагування ідеї чи адвокатури;
- допомога цільовим аудиторіям;
- вирішення локальних проблем;
- організація масових заходів;
- збір коштів

— РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ НЕУРЯДОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Правила комунікації у соціальних мережах

1. Визначіть цільові аудиторії для яких розміщується контент
2. Розробіть контент-план.
Такий план автоматизує процес - він допомагає мислити стратегічно, покрити всі аудиторії, створити хороший контент та налагодити координацію.
3. Робіть контент актуальним
4. Використовуйте правило «70/30». Згідно з цим правилом 70% вашого контенту повинно відповідати інтересам, потребам та бажанням вашої аудиторії, у той час, як інші 30% покриватимуть важливі для вас теми.
5. Працюйте з вашими сторінками так, щоб мінімізувати негативні відгуки від користувачів, перевіряйте достовірність вашого контенту, і двічі перевіряйте посилання, які ви хочете запостити
6. Створюйте контент, який підштовхне користувачів до позитивного фідбеку (коментарі, лайки, реакції, які тепер мають свою вагу і трохи більше впливають на алгоритми соціальних мереж).
7. Реагуйте на коментарі та запитання
8. Пам'ятайте про мережеву етику та безпеку

РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ НЕУРЯДОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

7. Вдосконалювати навички щодо цифрової грамотності з метою користування сучасними онлайн-сервісами, що є також важливим інструментом щодо взаємодії з органами влади. Поширювати практику щодо подання електронних петицій, запитів на доступ до публічної інформації.
8. Проводити роз'яснювальну роботу з мешканцями громад, інформувати їх щодо можливості долучитися до вашої групи та/або громадського об'єднання, а також спільно долучатися до процесів прийняття рішень та впливати на місцеву політику.
9. Звертатися з пропозиціями до органів місцевого самоврядування, будувати відносини на принципах партнерства.
10. Не бути пасивними та заявляти про себе, потреби групи населення, яку представляєте.
11. Опанувати такий інструмент як запит на доступ до публічної інформації та активно використовувати його у своїй роботі.
12. Ініціювати проведення обговорень, круглих столів, семінарів тощо з місцевими органами влади щодо необхідності різноманітної підтримки місцевих громадських організацій та необхідності їх включення в прийнятті владних рішень.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ НЕУРЯДОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

13. Залучати до роботи волонтерів з числа мешканців громади

Залучення волонтерів – це трудомісткий процес, однак він є важливим кроком для масштабування діяльності організації.

Поширюйте інформацію серед свого оточення: не забувайте про особистий контакт та сарафанне радіо. Запросіть своїх друзів, родичів та знайомих стати волонтерами або запитайте, чи не знають вони когось, хто міг би бути зацікавлений.

Забезпечуйте розвиток та навчання для тих волонтерів, які співпрацюють з вашою організацією. Організуйте семінари, тренінги, воркшопи, які допоможуть волонтерам отримувати нові знання, опанувати нові вміння.

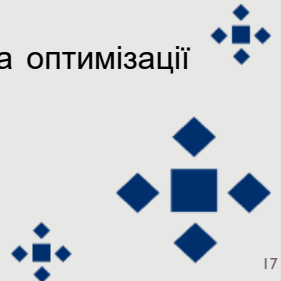
Визнавайте внесок волонтерів, регулярно висловлюйте слова подяки за їх внесок у діяльність вашої організації.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ НЕУРЯДОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Для ефективної роботи з волонтерами слід дотримуватись наступних правил:

1. Залучаючи до роботи волонтера, доцільно врахувати його інтереси, бажання та можливості (у тому числі часове навантаження, фізичні можливості тощо);
2. Не слід набирати волонтерів «заради кількості та картинки». Керуйтеся реальними потребами.
3. Поясніть волонтеру за якими принципами працює ваша організація або група, чого ви прагнете, хто і за що відповідальний, ознайомте з правилами комунікації в вашій групі. Визначте людину/людей до якої волонтер зможе звернутися у випадку потреби. Познайомте сторони між собою.
4. Чітко сформулюйте обов'язки та відповідальність волонтера, вимоги до його роботи. Переконайтесь, що людина вірно зрозуміла ваш інструктаж. Запитайте волонтера чи є у нього питання або необхідність уточнення щодо почутого.
5. Ставтесь до волонтера як до свого колеги.
6. Забезпечуйте «зворотній зв'язок». Запитайте думку волонтера щодо вашої організації, роботи та оптимізації окремих процесів.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ НЕУРЯДОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Слід пам'ятати про певні нормативні обмеження та правила залучення волонтерів.

Волонтерську діяльність в Україні регулює ЗУ «Про волонтерську діяльність». Відповідно до цього закону:

Волонтерська діяльність - добровільна, соціально спрямована, неприбуткова діяльність, що здійснюється волонтерами шляхом надання волонтерської допомоги.

Волонтер - фізична особа, яка добровільно здійснює соціально спрямовану неприбуткову діяльність шляхом надання волонтерської допомоги.

Волонтерами можуть стати громадяни України, іноземці та особи без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах, які є дієздатними.

Неповнолітні особи здійснюють волонтерську діяльність за згодою батьків (усиновлювачів), прийомних батьків, батьків-вихователів або піклувальника.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ НЕУРЯДОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Законодавець обмежив види волонтерської діяльності, котрі може вчиняти неповнолітній волонтер. Так, неповнолітні особи НЕ можуть надавати волонтерську допомогу за наступними напрямками:

- надання волонтерської допомоги Збройним Силам України, іншим військовим формуванням, правоохоронним органам, органам державної влади під час дії особливого періоду, дії правового режиму надзвичайного чи воєнного стану, проведення антитерористичної операції, здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, здійснення заходів, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України та/або іншої країни проти України;
- утвердження української національної та громадянської ідентичності;
- сприяння уповноваженому органу з питань пробації у здійсненні нагляду за засудженими та проведенні з ними соціально-виховної роботи;
- сприяння центральним і місцевим органам виконавчої влади, органам місцевого самоврядування, підприємствам, установам та організаціям, об'єднанням громадян, а також фізичним особам, які здійснюють соціальний патронаж, у проведенні заходів, спрямованих на соціальну адаптацію осіб, які відбули покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк, а також звільнені від подальшого відбування зазначених видів покарань на підставах, передбачених законом;
- надання волонтерської допомоги особам, які постраждали внаслідок інфекційних (небезпечно інфекційних, особливо небезпечних інфекційних) хвороб та епідемій.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ НЕУРЯДОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

14. Співпрацювати з іншими громадськими формуваннями.

Бачити в них потенційних союзників, а не ворогів та конкурентів.

Пам'ятати, що партнерство та співпраця – це невід'ємна складова діяльності ОГС.

Найважливішими факторами для налагодження громадською організацією партнерських відносин є:

- її незалежність (політична незаангажованість);
- відкритість і прозорість діяльності, звітування перед громадськістю, партнерами й донорами про результати діяльності
- здатність мислити стратегічно (наявність стратегії розвитку організації);
- наявність ресурсів (насамперед – людських), готовність здійснювати власний внесок;
- високий рівень моральності (дотримання етичних норм у діяльності);
- уміння прислухатися до порад і знаходити спільне рішення тощо.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ НЕУРЯДОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Важливі аспекти які допоможуть громадській організації стати осередком змін в громаді:

- Вдалий канал комунікації для об'єднання людей – мешканців громади.
- Виявляти з числа активних мешканців, потенційних членів для збільшення потенціалу громадської організації.
- Проведення правоосвітніх та освітніх заходів в громаді, робота з мешканцями громади.
- Зрозумілий перелік пропозицій активностей для людей готових інвестувати свій час та долучатися до діяльності громадської організації.
- Належна координація всієї роботи та зворотній зв'язок.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ НЕУРЯДОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

ПРОПОЗИЦІЇ

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ ВІД РЕАЛІЗАЦІЇ

1. Ініціювати до ОМС створення інфраструктури для формування груп інтересів та вироблення спільних позицій (створення громадських просторів та хабів як площадки для роботи та дискусій, проведення зборів, постійного представництва громадських організацій).

Сприятиме формуванню груп інтересів на основі спільних активностей в громаді, полегшуватиме пошук аудиторії, посилюватиме невеликі громадські організації, сприятиме формуванню нових громадських організацій в громаді.

2. Запропонувати ОМС на базі таких хабів проводити громадські обговорення та публічні консультації. Запровадити партнерство хабів із профільними підрозділами виконавчих органів.

Робить можливим делегування (формальне чи неформальне) окремих функцій виконавчих органів громадським організаціям.

3. Запровадити системну практику співпраці та обміну успішним досвідом з представниками громадського сектору (активу) інших громад.

Успішні кейси громадського залучення можуть:
1) заохотити мешканців громади до дій, нівелювати демотивованість мешканців, розчарованих попереднім негативним досвідом;
2) дадуть змогу застосувати успішний досвід та уникнути помилок.

Рекомендації підготовлені Всеукраїнською громадською організацією інвалідів «Правозахисна спілка інвалідів» у рамках проекту «Дослідження участі громадськості у процесах прийняття владних рішень у партнерських громадах Проекту USAID «ГОВЕРЛА» та став можливим завдяки Агентству США з міжнародного розвитку (USAID) та щирій підтримці американського народу через Проект USAID «ГОВЕРЛА».

Зміст цих матеріалів не обов'язково відображає погляди USAID та Уряду США.

КОНТАКТНА ІНФОРМАЦІЯ ДЛЯ ЗВ'ЯЗКУ

Всеукраїнська громадська організація інвалідів «Правозахисна спілка інвалідів»

Електронна адреса: vgoi.psi@gmail.com

Офіційні сайт: <http://psi.org.ua>

